

University of Groningen

Nederlandsch-Engelsche samenwerking in de Spaansche wateren 1625 - 1627

Winkel-Rauws, Helena

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1946

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Winkel-Rauws, H. (1946). Nederlandsch-Engelsche samenwerking in de Spaansche wateren 1625 - 1627. Groningen: Noord-Hollandische Uitgeversmaatschappij.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

BESLUIT.

In de eerste maanden van 1627, terwijl Reaels schepen in zee waren, kwam Engeland met nieuwe voorstellen voor den dag, om nogmaals een gezamenlijke scheepsmacht tegen Spanje uit te rusten. Voor de Staten was dit voorstel op dat tijdstip niet aanlokkelijk: reeds kruiste hun vloot — zonder den bondgenoot — na veel moeite en kosten in de Spaansche wateren. Thans wederom een nieuwe uitrusting? De Hoog Mogenden antwoordden voorloopig dan ook bij monde van Joachimi, dat de Engelsche vloot, wanneer zij mocht uitvaren, de schepen van Reael op de Spaansche kust zou aantreffen ¹⁾). Aan dezen duidelijken wenk werd door Engeland geen gevolg gegeven. *Alleen* volbracht de Nederlandsche vloot haar kruistocht in de Spaansche wateren. Doch toen Reael in Juni 1627 van zijn expeditie was thuisgevaren, kwam Sir Dudley Carleton, thans als „extraordinaris” ambassadeur in de Republiek, wederom op het voorstel terug. Hij verklaarde den 24 en Juni, dat zijn meester den oorlog tegen Spanje wilde voortzetten en daarom ten derde male een groote, gezamenlijke vloot tegen den gemeenschappelijken vijand wilde uitrusten. Het enthousiasme der Staten voor dit plan was ook thans niet groot. Eerst den 12en Juli lieten zij Carleton weten, dat zij op zoo korten termijn — de vloot van den bondgenoot onder bevel van Buckingham zou reeds zeilree zijn — hun schepen niet met de Engelschen konden vereenigen ²⁾).

1) Br. v. Joachimi a/d St. Gen. 12 Jan., 7 Febr. 1627, Lias Eng. nr 6904; Res. St. Gen. 8 Febr. 1627; Min. St. Gen. aan Joachimi 11 Febr. 1627, Lias Eng. nr 6904; Br. v. Joachimi a/d St. Gen. 6, 13, 19 Mrt, 6 Mei 1627, *ibid*.

2) Res. St. Gen. 24 Juni en 12 Juli 1627; Res. St. v. Holl. 24 Juni 1627. Buckingham had omstreeks half Juni bij een mededeeling aan Willem van Nassau, dat 60 of 80 Spaansche schepen waren signaleerd, den luitenant-admiraal, die voor de Vlaamsche kust lag, verzocht hem te vergezellen. Willem van Nassau was bereid aan dit verzoek gehoor te geven door met 10 schepen te volgen, doch alvorens dit besluit te volvoeren, bracht hij door middel van zijn secretaris de Staten Generaal van dit voornemen op de hoogte. Met bovengenoemd besluit van den 12en Juli schijnen de Staten Generaal ook dit verzoek van Engeland te hebben afgedaan. Res. St. Gen. 18 Juni 1627; vgl. Arend-Brill, t.a.p., IIIe dl 4e stuk p. 202—203.

Was Karel I in deze oorlogzuchtige stemming wellicht oprecht, Buckingham was in ieder geval zijn oorlogspolitiek tegen Spanje gaan betreuren ³⁾. En beiden, koning en gunsteling, gingen meer en meer Frankrijk als den waren vijand van Engeland beschouwen, Frankrijk, waarmede de verhouding, juist door de huwelijksverbintenis tusschen de Engelsche en Fransche kronen en door den steun van Engeland aan de Hugenoten van dag tot dag in spanning toenam. Hoe hooge vlucht de politieke phantasieën van Buckingham ook namen, *dit* begon hem reëel voor oogen te staan, dat een oorlog tegen Spanje en Frankrijk onmogelijk was. En op een breuk met Frankrijk moest het vroeg of laat wel uitloopen.

Te zelfder tijd dat Engeland aan de Republiek een derde gezamenlijke expeditie tegen Spanje voorsloeg, zond Buckingham in Februari 1627 een zijner satellieten, Gerbier, naar Brussel, om daar via Rubens in het geheim over een vrede met Spanje te onderhandelen. Men leide uit deze tegenstrijdige diplomatieke stappen niet af, dat Buckingham hierbij onoprecht ten opzichte van de Staten te werk wilde gaan, want, zooals Gardiner opmerkt: „Just as when he made war with Spain he was sanguine enough to suppose that he would get everything he wanted by striking hard, so now that he was ready to make peace, he was sanguine enough to expect to get everything he wanted for the mere asking..... This suspension of arms was to include the Dutch Republic and the King of Denmark” ⁴⁾. En ook Karel I wilde alleen naar voorstellen van Spanje luisteren, wanneer in het te sluiten vredesverdrag restitutie van de Palts en vrede met Denemarken en de Republiek zouden zijn opgenomen.

Doch Spanje wilde het wel degelijk op een afzonderlijken vrede aansturen, zoodat tot tweemaal toe (in Februari en in September 1627) de beide mogendheden niet tot een vergelijk konden komen. Dat Engeland echter in dezen tijd van voelhorens-uitsteken er van afzag een derde vloot naar de Spaansche wateren te zenden, was te verwachten. In den zomer van 1627 zag men dan ook de Engelsche oorlogsschepen onder Buckingham niet tegen Spanje uitloopen, doch tegen het eiland Rhé, om hulp te bieden aan de Fransche Protestanten.

In de Republiek heerschte tijdens de Engelsch-Spaansche onderhandelingen begrijpelijkerwijze groote ongerustheid. Een blik ach-

3) Vgl. voor het volgende Gardiner, t.a.p., VI p. 160 e.v., 185, 331 e.v.

4) Gardiner, t.a.p., VI p. 161.

ter de schermen zou deze ongerustheid nog hebben verhoogd: naar aanleiding van een troonsopvolging in Mantua dreigde er in den aanvang van 1628 verwijdering tusschen Spanje en Frankrijk, een verwijdering door Buckingham zeer begeerd. Deze omstandigheid deed hem wederom te meer tot een vrede met Spanje overhellen. „Let us make peace with Spain”, zeide hij begin September tot den Savooyischen ambassadeur, „and settle the affairs of the Palatine and then the Dutch will do as we please.” En dit, terwijl Karel I nog kort te voren (in Juli) aan den Prins van Oranje had beloofd, dat, al was het hem onmogelijk tegen twee zulke machtige koningen als die van Spanje en Frankrijk den oorlog vol te houden, hij een vrede beoogde, welke ook de Republiek zou betreffen ⁵⁾. Nog steeds doorzag hij het hopelooze van zijn financieelen toestand niet (nog eens zoo hopeloos door Buckinghams ondernemingen ten bate der Hugenoten), nog steeds meende hij Spanje den vrede te kunnen opleggen, dien *hij* verkoos. Verzoening tusschen de Republiek en Spanje was vooreerst echter uitgesloten, zoodat Karel I, ondanks protesten onzerzijds, in November 1630 ten slotte toch tot een afzonderlijken vrede met Spanje kwam ⁶⁾.

Was het werkelijk slechts twee jaren geleden, dat Nicolaes van Reigersberch bij den terugkeer van ons gezantschap uit Southampton aan Hugo de Groot schreef: „Een ligue offensyff ende defensyff is voor 15 jaren met den Connynck (van Engeland) ende de onse gesloten. Syne Mat^e verclaert hem viant van Spaengien, sent sijne vloote eerstdaechs in zee..... Dit is veel, soo het sonder steert is ende ten effecte wert gebracht” ⁷⁾? Klonk het Bijbelwoord betreffende het „betrouwen op prinsen” Van Reigersberch hierbij in de ooren? Het verdrag van Southampton, dat voor de Republiek — ook te land — zoo bitter weinig vrucht had gedragen en haar op enorme kosten was komen te staan door de twee „extraordinaris equipages”, had thans opgehouden te bestaan.

Zonder steun van dezen bondgenoot zette de Republiek der Vereenigde Nederlanden onder leiding van Oranje thans haar strijd voor de vrijheid voort, om twintig jaren later victorieus uit het strijdperk te voorschijn te treden.

⁵⁾ Gardiner, t.a.p., VI p. 333.

⁶⁾ Wat zijn „deere Brother and Sister” betrof, vergenoegde Karel I zich met een schriftelijke belofte van den Spaanschen koning, dat deze zijn best zou doen voor de restitutie van de Palts. Zie verder voor de Engelsch-Spaansche onderhandelingen Gardiner, t.a.p., VII p. 169 e.v.

⁷⁾ Zie hierboven p. 10.